

Prof. Dr. Nilüfer Tapan
İstanbul Üniversitesi
Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı

PISA Araştırması ve Alman Eğitiminde Yeni Arayışlar

Bugünlerde Alman kamuoyunun gündeminde eğitim sistemi ile ilgili tartışmalar ön sıralarda yer alıyor. Eğitimciler, eğitim politikacıları ve politikacılar eğitim konusunu çok yönlü irdelerken, medya da programlarında aynı konuya daha sık yer vermekte. Bunun başlıca nedeni ise, 2000 yılının ilkbaharında OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) desteğiyle 32 ayrı ülkede yürütülmeye başlanan PISA (Programme for International Student Assessment) eğitim araştırmasının ilk sonuçlarının 2001 yılının sonlarında açıklanmış olması. Almanya'da geniş yankılar uyandıran PISA araştırması nasıl bir araştırmadır ve neyi amaçlamaktadır?

Son yıllarda uluslararası düzlemde yapılmış en geniş çaplı eğitim araştırması olarak nitelendirilen PISA araştırmasının hedef kitlesini 32 ülkenin değişik okul tiplerinin zorunlu basamağında okuyan 15 yaş grubu öğrencileri oluşturmaktadır.¹ Araştırmaya her ülkeden 4500 ile 10.000 arası öğrenci katılmıştır. Almanya'da araştırma 219 okulda okuyan 8200 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak merkezi değil de federatif bir yapıya sahip olan Almanya'da araştırmanın eyaletler ölçeğinde de yararlı kılınabilmesi için ek bir araştırma daha yapılmıştır. (PISA-E) Elde edilen bulguların eyalet eğitim sistemleri açısından karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilmesi için, araştırma 1466 okulda okuyan yaklaşık 50 bin 15 yaş grubu öğrencisini kapsayacak biçimde genişletilmiştir. Bu ek araştırmanın sonuçlarının 2002 yılının ikinci yarısında açıklanması beklenmektedir. Bu yazıda sözü edilen veriler ise PISA 2000 araştırmasının verileridir ve tek tek eyaletleri değil, tüm Alman eğitim sistemini kapsamaktadır.

PISA araştırmasının başlıca hedefi, Brezilya'dan Güney Kore'ye, ABD'den Finlandiya'ya uzanan yaygın bir alanda yer alan 32 ülkenin eğitim kurumlarının çağımızın beklentilerine yanıt verebilen insan kaynağını yetiştirip yetiştiremediğini ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda eğitim süreci şu soruların ışığında sorgulanmaktadır: Eğitim kurumları yetişmekte olan genç insanı

¹ PISA araştırmasına katılan OECD üyesi ülkeler: ABD, Almanya, Avusturya, Avustralya, Belçika, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Kore, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Hollanda, Japonya, Kanada, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Norveç, Polonya, Portekiz, Yeni Zelanda, Yunanistan; OECD üyesi olmayan ülkeler: Brezilya, Letonya, Lichtenstein, Rusya Federasyonu.

günümüzün çok yönlü taleplerini karşılamak üzere yaşama hazırlayabiliyor mu? Başka bir anlatımla, öğrenciler eğitim sürecinde kendilerine aktarılan bilgiler ile hesaplaşıp bu bilgileri yorumlamayı öğrenebiliyor mu? Kendilerine sunulan bilgilerin gerçek yaşamda karşılığı var mı? Eğitim kurumu öğrenciye çok seçenekli düşünmeyi, sorun çözmeyi, yaratıcı olmayı, yaşamla başa çıkabilmeyi öğretiyor mu? Öğrenci kendisine verilen bilgi, beceri, tutum ve davranışları okul dışına, gerçek yaşama taşıyabiliyor mu? Kısacası, öğrenciler edindikleri bilgi ve deneyimleri yaşamla ilişkilendirebiliyor mu? Araştırmanın sonuçlarından beklenen ise, elde edilen bulgular aracılığıyla araştırmaya katılan ülkelerin eğitim politikalarına eleştirel bir gözle bakmalarına, eğitim sistemlerini günün beklentileri ışığında gözden geçirmelerine ve gereken yerlerde düzeltme ve iyileştirme yoluna gitmelerine yol açmak.

Yukarıda sıralanan soruların yanıtları **okuma, matematik ve fen bilimleri** alanlarında araştırılmış ve öğrencinin bu alanlarda ulaştığı başarı düzeyi açık ve kapalı uçlu anket soruları ve öğrencinin demografik bilgilerini elde etmeye yönelik sorular yardımıyla belirlenmiştir. Burada vurgulanması gereken bir nokta da, uygulamaların tüm ülkelerde ortak koşullarda yapılmasına özen gösterilmiş olmasıdır. Araştırmanın üç evrede tamamlanması öngörülmektedir. Her evrede bir alan ayrıntılı olarak ele alınacak, destek ya da yan alan diyebileceğimiz diğer alanlarda ise başarı profili genel olarak çıkarılacaktır. Bu planlama doğrultusunda araştırmanın ilk evresinde ağırlıklı olarak **okuma alanı** sorgulanmış ve ilk sonuçlar Aralık 2001'de açıklanmıştır. 2003 yılında **matematik** ve 2006 yılında da **fen bilimleri** alanlarının ağırlıklı alan olarak ele alınması düşünülmektedir. Araştırma, incelenen alanın değişik yönlerini irdeleyen çok sayıda tablo ile görselleştirilmiştir. Burada bu tablolardan ülke sıralamaları ile ilgili genel bir bilgi vermesi açısından, OECD ortalama değerlerini içeren tablo temel alınacaktır (bkz. tablo).

Neden ilk evrede ağırlık özellikle **okuma alanı** üzerine kaydırılmış ve öncelikli olarak okuma yetisi (*Lesekompetenz, reading literacy*) ile ilgili başarı düzeyi ölçülmüştür? Bu sorunun yanıtını PISA projesini yürüten eğitimciler şöyle açıklamaktadır: Okuma yetisinin geliştirilmesi kişinin yalnızca bir metni okuyabilmesi ve okuduğunu anlayabilmesi demek değildir. Okuma yetisinin geliştirilmesi, öğrencinin günlük yaşamında her an birlikte olduğu yazılı metinlerin ulaşmak istediği bilgiyi, ileticiyi, amacı metinden çıkarabilmesi, metin türüne özgü biçimsel özelliklerin farkına varabilmesi, metni daha geniş bir bağlam içinde yerleştirerek kullanabilmesi ve kendi yaşam gerçeğinde metinden yararlanabilmesi anlamına gelir. Okuma eylemi sırasında kişi etkin ve üretkendir. İşte bu nedenle kişinin okuma yetisinin gelişmesi, onun hem kendisini geliştirmesi, hem de toplumsal yaşamla kurulacak ilişkiyi güçlendirmesi açısından temel bir işlev taşır. Bu doğrultuda PISA

araştırmasında okuma yetisi ile ilgili başarı düzeyi saptaması birden beşe doğru ilerleyen beş ayrı başarı basamağı göz önünde tutularak sıralanmıştır. Okuma eyleminin *metnin ilettiği bilgiyi anlamak; metinle, hesaplaşmak ve metne bağlı yorum yapmak; metni gerçek yaşama taşımak* olan üç temel boyutu bu basamakların temelini oluşturmaktadır.

32 ülkenin 15 yaş grubu öğrencilerinin **okuma alanındaki** başarısına baktığımızda, Alman öğrencilerin başarısının oldukça düşük olduğunu görebiliriz. OECD ortalama değerlerine göre, Almanya 484 puan ile ortalama değerlerin 16 puan altında yer almaktadır. Başarı basamaklarına göre baktığımızda ise, en yüksek başarı basamağı olan beşinci basamakta Almanya % 9'luk bir oranla OECD ortalamasını yakalamış, diğer basamaklarda ise ortalamanın altında kalmıştır. Başarı düzeyi en düşük öğrencilerin yer aldığı birinci basamakta kalan öğrencilerin oranı Almanya'da % 13'tür. Bu basamaktaki öğrenciler okuma sürecinde yalnızca metindeki temel bilgileri çıkaracak güçtedir, metni yorumlamak, metinle hesaplaşmak ve metni hayata taşımak, kendi hedefleri doğrultusunda kullanabilmek gibi etkinlikleri içeren soruları çözmekte zorlanmaktadır bu grup. Birinci başarı basamağının gerektirdiği başarı düzeyini bile yakalayamamış, yani metinden temel bilgileri çıkaracak düzeye ulaşmamış olan ve birinci başarı basamağının da altında kalmış olan öğrencilerin oranı ise % 10'u bulmaktadır. OECD'ye üye diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, bu oranın oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Nitekim OECD ülkelerinde birinci başarı basamağı ve bunun altından altında kalanların oranı ortalama % 6 iken, bu oran Avustralya, Finlandiya, Japonya, Kanada, ve İsveç'te % 5'in de altındadır. Kısaca şunu söyleyebiliriz: Almanya'da okuma alanında öğrencilerin % 23'ü en düşük basamak olan birinci başarı basamağı ve bunun da altında kalmakta. Almanya'daki tüm eğitimciler bu oranın azımsanamayacak kadar yüksek olduğunda birleşmekte ve bu grubu ileriye dönük risk grubu olarak nitelendirmektedir. Okuma alanının bir diğer sorusu da, öğrencinin okumaktan keyif alıp almadığı ile ilgilidir. Bu bağlamda "mecbur olduğum için okuyorum; okumaktan keyif almıyorum" diyen gençlerin oranı Almanya'da % 42'ye ulaşmaktadır, diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında ise bunun en yüksek oran olduğu görülür.

PISA araştırmasının bu ilk evresinde temel alan olan **okuma alanında** olduğu gibi, yan alanlar olarak seçilmiş olan **matematik ve fen bilimleri alanlarında** da (*mathematische Grundbildung, mathematical literacy; naturwissenschaftliche Grundbildung, scientific literacy*) yine beş ayrı başarı basamağı görülmektedir. Ancak okuma alanı ile karşılaştırıldığında, matematik ve fen bilimleri alanlarının başarı basamakları henüz ayrıntılı olarak incelenip değerlendirilmemiş, yalnızca genel bir başarı profili ortaya çıkarılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi, ayrıntılı değerlendirme daha sonraki yıllarda

yapılacaktır. PISA araştırmasının yaklaşımı doğrultusunda bu alanlarda hedeflenen, öğrencinin kendisine verilen formülleri kullanarak matematik ya da fen bilimleri ile ilgili problemleri çözüp çözemediğini ölçmek değil. Bu tür bir belirleme beş başarı basamağının yalnızca birincisini oluşturabilir ancak. Burada ölçülmek istenen, öğrencinin matematik ve fen bilimleri ile ilgili bilgilerini yaşamındaki somut durumlara ne oranda aktarabildiğidir. Daha açık bir anlatımla, burada hedeflenen, öğrencinin öğrenme sürecinde matematik formüllerinin arkasındaki mantığa ulaşabilme, bu formülleri esnek ve yaratıcı bir biçimde kullanarak matematik ve fen bilimleri ile yaşam arasındaki ilişkiyi kurup doğru kararlara varabilme yetilerinin ölçülmesidir. Bu ise araştırmada beşinci başarı basamağı demektir. Okuma alanında olduğu gibi, matematik ve fen bilimleri alanlarında da Almanya OECD'nin koyduğu ortalama değerlerin altında kalmaktadır. Bu alanlarda beşinci başarı basamağına ulaşmış olan, başka bir deyişle matematik mantığını kavramış olan öğrenci oranı % 5'in altında kalmaktadır. Birinci basamakta ve birinci basamağın da altında olan ve risk grubu olarak adlandırılan, yalnızca en temel formülleri kendilerine verildiğinde kullanabilen, hatta zaman zaman kendilerine verilen görevi bile anlayamayan öğrenci oranı ise % 10'a yakındır.

PISA araştırmasının ilk değerlendirmeleri, 15 yaş grubu Alman öğrencilerin okuma, matematik ve fen bilimleri alanlarındaki başarı düzeyinin, diğer ülkelerdeki yaşlıları ile karşılaştırıldığında, OECD ortalama değerlerinin altında kaldığını ortaya çıkarmıştır. Doğaldır ki bu sonuçlar Almanya'da büyük yankılara neden olmuştur. PISA araştırma sonuçları Alman eğitim kurumları açısından "felaket" olarak değerlendirilmiş, "şairlerin, düşünürlerin, filozofların ülkesi Almanya'nın sınıfta kaldığından" söz edilmiş, "bir şey bilmezler yığını olan Alman öğrenciler toplumun geleceğini tehlikeye sokuyor", "Alman öğrencilerin geleceğe dönük yetileri gelişmemiş" diye yakınılmış, "Almanya PISA şokuyla sarsılıyor" denmiştir. (bkz. Darnstädt, v.d., 2001: 60-75; Hendricks, 2002: 1) Aşağı Saksonya Eyalet Başkanı Sigmar Gabriel ise PISA araştırmasının Almanya'da yol açtığı sarsıntıyı 1957 yılında ABD'nin yaşadığı Sputnik şoku ile karşılaştırmakta ve şöyle demektedir: "Biz şimdi ikinci Sputnik şoku gibi bir şey yaşıyoruz. Çünkü başkalarının bizden daha iyi olduğunu gördük" (alıntı için bkz. Bölsche, 2002: 97). Tüm bu görüşler ışığında şu soruyu sorabiliriz: PISA araştırmasından yola çıkıldığında, sağlam temellere oturduğu düşünülen Alman eğitim sisteminin olumsuz bir tablo sergilemesinin başlıca nedenleri neler olabilir? Avrupa'nın en güçlü endüstri ülkesi olan Almanya, eğitim alanında yeniden ilk beş ülke arasına girebilmek için ne gibi girişimlerde bulunmak zorunda?

Kuşkusuz bu sorulara sağlıklı yanıtlar alabilmek için henüz çok erken. Ancak PISA araştırmasının sonuçlarının kamuoyuna açıklandığı Aralık

2001'den bu yana Alman medyası haber, söyleşi ve yorumlarla konuyu gündemde tutmakta, eğitim uzmanları bilimsel toplantılarda ya da makalelerinde Alman eğitim politikasını tartışmakta, veliler endişelerini dile getirmekte, okullar sistemlerini sorgulamakta, başta eğitim düzenlemelerinden sorumlu Eyalet Kültür/ Eğitim Bakanları Daimi Kurulu (Ständige Konferenz der Kultusminister der Länder) olmak üzere, politikacılar PISA sonuçlarından yola çıkarak çözüm yolları aramaktadır. Öte yandan yıllar boyunca eğitim ve politikayı birbirinden ayırmamış ve eğitimi kendi politikalarına göre yönlendirmiş olan hükümetler de yoğun eleştiriler almaktadır. Son günlerde gündemden inmeyen bu eleştiri ve tartışmalar, daha şimdiden eğitimle ilgili yeni açılımların ortaya çıkmasına ve yeni önerilerin geliştirilmesine yol açmıştır. Eğitim tartışmalarının yoğunlaştığı bazı alanlar aşağıdaki gibidir²:

- Almanya'da okul öncesi eğitim ve okula başlama yaşı, eğitim bilimcilerin eleştirilerini yoğunlaştırdıkları bir alandır. Almanya'da 3-6 yaş çocuklarının gittiği okul öncesi eğitim kurumları, yuva ve anasınıflardır. Okul öncesi eğitim kurumlarına gitmek zorunlu değildir, isteğe bağlıdır. Oysa erken yaşta aldığı eğitim kişinin tüm geleceği için belirleyici olmaktadır. Yedi yaşına kadar çocukların öğrenme kapasitesinin çok yüksek olduğu, çocukların çok küçük yaşlarda da karmaşık şeyleri öğrenebilme yeteneklerine sahip olduğu bugün bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Alman eğitim sisteminde ise erken yaşta eğitime yeterince ağırlık verilmediği ve ilk yedi yıldan yeterince yararlanılmadığı görüşü egemendir. Bu görüşten yola çıkarak bugün okul öncesi anasınıfının zorunlu olması ile ilgili tartışmalar yapılmaktadır. Öte yandan okul öncesi eğitim yılı, Almanya'da yaşayan yabancı çocuklar için Almancayı etkin bir biçimde öğrenebilmeleri bakımından özellikle önem taşımaktadır. Örneğin Almanya'daki Türk kuruluşları zorunlu ve parasız bir anasınıfının tüm Almanya'da yaşayan yaklaşık 400.000 Türk çocuğunun okul başarısını olumlu yönde etkileyeceğini savunmaktadır (bkz. Bölsche, 2002: 101).
- Öte yandan Almanya'da çocuklar altı yaşını doldurdıkları yıl okula başlamaktadır. Ancak bugünün çağdaş dünyasında çocuklar çok küçük yaşlarda çok yönlü bilgi ve deneyimlerle beslenmektedir. Başka ülkelerde okula başlama yaşı beş yaşa kadar indirilmiştir. İlkokula başlama yaşı bugün Almanya'da tartışma

² Sözü edilen eleştiri ve önerilerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Hendricks, 2002; Bölsche, 2002: 96-123; Darnstädt, vd., 2001: 60-75.

konusu olarak karşımıza çıkmakta, birçok kimse ilkokula başlama yaşının daha erkene alınmasını önermektedir. Alman eğitimciler PISA araştırmasında Alman öğrencilerin diğer ülkelerdeki yaşitlarından daha az başarılı olmalarının bir nedenini de, Almanya'da zorunlu okul çağının geç yaşta başlamasına bağlamaktadır. 15 yaş grubu öğrencileri birçok ülkede 10. sınıfa gelmişken, Alman okullarında bu grup daha 9. sınıftadır ve dolayısıyla bilgi düzeyleri ve deneyimleri de diğerlerine oranla daha azdır.

PISA araştırmasında Alman eğitimiyle ilgili ortaya çıkan önemli bir bulgu da, 15 yaş grubu öğrencileri arasındaki başarı düzeyi dağılımında, en başarılı öğrenci ile en başarısız öğrenci grubu arasındaki farkın çok yüksek olmasıdır. Araştırmaya katılan hiçbir ülkede fark bu denli büyük değildir. Başarı dağılımında çizgilerin bu denli keskin olması büyük ölçüde çocukların çok küçük yaşta başarı düzeyi farklı okul tiplerine ayrılmasına bağlanmaktadır. Başka bir anlatımla, okul tipi çocuğun gelecekteki okul başarısını ve hatta tüm geleceğini belirler. Alman eğitim sisteminin ortaöğretimin birinci basamağında *Hauptschule*, *Realschule* ve *Gymnasium* okul tiplerini içeren üç dallı bir yapısı vardır. İlkokul dördüncü sınıfın sonunda öğrencinin bu okul tiplerinden hangisine gidebileceği ile ilgili kararın verilmesi gerekir. Bugün tartışmalar özellikle ortaöğretimin bu ilk basamağındaki ayrışma üzerinde yoğunlaşmıştır. İlkokulun dördüncü sınıfında, öğrenci daha 10-11 yaşlarındayken, gerçekleştirilen okul seçme kararının çok erken olduğu görüşü gittikçe daha çok ağırlık kazanmaktadır. Başarı düzeyi farklı öğrencilerin bir arada eğitim görmeleri, uygun düzenlemeler yapıldığında, tüm öğrenciler için olumlu sonuçlar yaratabilir. Şöyle ki, daha az başarılı öğrenci başarılı öğrencinin düzeyine ulaşmak için daha fazla gayret gösterirken, başarılı öğrenciye ise öğreten rolü verilerek motivasyonunun artması sağlanabilir. Bu bakımdan başarılı ya da daha az başarılı tüm öğrenciler için bu kararın en erken altıncı sınıfın sonunda ya da daha ileri bir evrede alınmasının yerinde olacağı, en az altıncı sınıfın sonuna kadar öğrencilerin aynı eğitimi görmelerinin ve erken ayırtmak yerine olabildiğince çok öğrenciyi olabildiğince uzun bir süre bir arada daha yukarı evrelere taşımının daha olumlu sonuçlara yol açacağı düşüncesi gittikçe daha çok onay görmektedir. Bu bağlamda ülkeler sıralamasında ilk başlarda yer alan İskandinav ülkeleri, özellikle de Finlandiya örnek olarak gösterilmektedir. Finlandiya'da öğrencinin değişik okul tiplerine

yerleştirilmesi altı yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokul öğreniminden sonra gerçekleşmektedir. Bu evreye kadar öğrenciler aynı eğitimi görmektedir.

- PISA araştırmasının sonuçları, Almanların yabancı çocuklara dönük eğitim politikalarını sorgulamaları gereğini de ortaya çıkarmıştır. Pek çok eğitimci uluslararası karşılaştırma ortamında Alman öğrencilerin başarılarının düşük olmasını, Alman okullarında okuyan yabancı öğrencilere bağlamış ve öz eleştiri yapma gereğini duymuştur. Almanya bugüne dek yabancı çocukların eğitim sorunlarını ihmal etmiş, özellikle dil sorunlarını gerektiği gibi çözememiştir. Almancaya yeterince egemen olmayan öğrencilerin kuşkusuz diğer derslerdeki başarıları da düşük olacaktır. Araştırmaya katılan ve öğrenci başarıları Almanya'ya göre daha yüksek olan Finlandiya, İsveç gibi göç almış ülkeler, özellikle ilkokul öncesinde çocukların dil düzeylerini geliştirmek için çaba göstermekte ve çocuklar ilkokula başlarken dil yeterlilik sınavı uygulamasına gitmektedir. Bu doğrultuda Almanya'da da bugün yabancı çocukların Almanca bilgilerini geliştirmek için değişik yollar denenmektedir. Bu bağlamda okulöncesi zorunlu anasınıfları ve bu sınıfın sonunda yapılacak dil düzeyi belirleme sınavı önerilen yollar arasındadır.
- Almanya'da okullar genellikle yarım gündür. Tam günlük okulların sayısı azdır. PISA araştırmasının sonuçları, eğitim sisteminin bu yanının da değerlendirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Araştırmaya katılan pek çok ülkede çocuklar tam günlük okullarda öğleden sonralarını öğretmenlerin denetimi altında spor, müzik, ek ders, ev ödevi hazırlama gibi etkinliklerle geçirirken, Almanya'da evine giden çocuk -anne ve babası da genellikle iş yerinde olduğundan-, öğleden sonraki zamanını verimli bir biçimde değerlendirememektedir; en büyük eğlencesi ise televizyon ya da bilgisayardır. Ayrıca daha uzun süre okulda kalan öğrencinin öğretmeni ile ilişkisi de daha yoğun olacaktır. Bu bağlamda bugünkü Alman aile yapısı da eleştirilmektedir. Alman aile yapısı artık o kadar sağlam değildir, boşanmış ailelerin sayısı çok fazladır, ana babalar çocukları ile yeterince ilgilenememektedir. Bu nedenlerden tam gün okulların Alman eğitim sistemine yerleştirilmesi, bugün önemle üzerinde durulan bir noktadır.
- Uluslararası arenada Alman öğrenciler diğerlerine göre neden daha

başarısızdır? Uzmanların bu sorunun yanıtını aradıkları önemli bir alan da müfredat programı olmuştur. Başka bir deyişle, PISA araştırması Alman müfredat programının, buna bağlı olarak ders içeriklerinin ve kullanılan yöntemlerin sorgulanmasına yol açmıştır. Daha önce de değinildiği gibi, PISA araştırması için birincil olan belli bir müfredat çerçevesinde öğrenciye aktarılan salt bilgiyi ölçmek değildir. Araştırmanın ortaya çıkarmak istediği, eğitim kurumlarının yetişmekte olan genç insanı toplum yaşamına etkin bir biçimde katılmak üzere hazırlayıp hazırlamadığıdır. Bunun için başarıyı belirleyen de matematik, Almanca ya da coğrafya dersinde müfredat programına göre sunulan bilgiler değil, bu bilgilerin yaşamla ilişkilendirilmesi, öğrencinin bu bilgileri kendi hedefleri doğrultusunda kullanmayı öğrenmesidir. Örneğin matematik formüllerini öğrenmenin birincil amacı, dersteki matematik problemini çözmek değil, problemi çözerken kullanılan yolları öğrenip bunları yaşama taşımak olmalıdır. Bunun gibi, Almanca dersinde bilinmesi gerekir diye Goethe'nin ya da diğer büyük Alman yazar ve düşünürlerin yapıtlarını okutmak yetmez. Almanca dersinde öğrencinin bu yapıtlarla hesaplaşabilmesi, bunların kendisine hedefine ulaşmada hangi olanakları sağlayabileceğini bulabilmesi gerekir. Kuşkusuz PISA araştırmasının öngördüğü bu bakış açısına geleneksel bir müfredat programı, geleneksel yöntemlerle ulaşmak olanaklı değildir. Oysa Alman eğitim kurumlarında bugün bile genellikle geleneksel bir bakış egemendir. İşte bu nedenle PISA gibi, genç beyinlere yerleştirilen bilgilerin değil de, bu bilgilerin yaşamla ilişkilendirilmesinin başarı düzeyini belirlediği bir araştırmada, Alman eğitim sistemi beklenen düzeye ulaşamamıştır. Çok seçenekli düşünüp davranabilen, sorunlarla yaratıcı bir biçimde başa çıkabilen, kısacası değişimin dinamizmini kavramış, günümüzün beklentilerine uygun çalışmalar gerçekleştirebilecek insan kaynağını yetiştirmek için ders planlarının, ders içerik ve yöntemlerinin yenileştirilmesi gereği, Almanya'da yetkili kişi ve kurumların uzlaşma içinde olduğu bir konudur. Bugün müfredat programlarının eğitim kurumlarının kendine özgü gereksinim ve koşulları doğrultusunda esnek kılınması ile ilgili pilot çalışmalar, Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde başlatılmıştır bile (bkz. Bölsche, 2002: 119).

- PISA araştırması ile birlikte eğitimin en önemli öğelerinden biri olan öğretmen ögesi de değerlendirme konularının içine alınmıştır. Hendricks, bu konuda düşüncesini şöyle dile getiriyor: "Alman

öğrencilere bilgiyi nasıl kullanabileceklerinin, ders içeriklerinden nasıl yararlanabileceklerinin pek öğretilmediği açık. Ancak şunu da vurgulamak zorundayız: Alman öğretmenler de bu türlü bir bilgi aktarımına göre yetiştirilmemiştir, işte bu nedenle onların eğitime bakışları farklı bir bilimsellik anlayışına dayanıyor” (Hendricks, 2002: 4). Eğitimde yenileşme ancak öğretmenlerin eğitim anlayışlarının değişmesi ile uygulama alanına girebilir. Uzmanlara göre Alman öğretmenler derslerini çok düzenli hazırlar, sistemlidir, konularına egemendir, ancak öğrencinin sunulan dersten ne oranda yararlandığı üzerinde pek durmaz. Bugün öğretmenden öğrencisi ile daha çok ilgilenip onu ders dışında da çok yönlü desteklemesi beklenmektedir. Öte yandan öğretmenin verimi büyük ölçüde çalışma koşullarına bağlıdır. Öğretmenin çalışma koşulları Almanya’da bugün tartışma konularının ilk sıralarında yer almaktadır.

Yukarıda sıralanan eğitimle ilgili bu ve benzer değerlendirmeler ve eğitimde başarı düzeyini yükseltebilecek yeni arayışlar önümüzdeki günlerde de Almanya’da gündemde kalacaktır kuşkusuz. PISA araştırması, araştırmaya katılan diğer ülkelerde olduğu gibi, Alman eğitim sisteminin de günümüzün gereksinimlerini karşılamayan bazı yönlerini ortaya çıkarması, sorunlara dikkati çekmesi bakımından önem taşımaktadır. Sorunların üzerine gitme ve sorunları giderme çabaları ciddiye alındığında, daha verimli eğitim düzenlemelerine olanak sağlayabilir. PISA araştırmasının önemli bir hedefi, araştırmaya katılan ülkelerin kendi eğitim anlayışlarını sorgulayıp günün gereksinimleri doğrultusunda yeni düzenlemelere gitmelerini sağlamak olarak belirlendiğinde, bugün Almanya’da sürdürülen eğitim tartışmaları, PISA araştırmasının bu hedefine ulaştığının bir kanıtı olarak değerlendirilebilir kanımca.

TABLO*

OECD PISA Araştırmasına Göre
Uluslararası Karşılaştırmalı Veriler

		OKUMA ALANINDA BAŞARI SIRALAMASI	MATEMATİK ALANINDA BAŞARI SIRALAMASI	FEN BİLİMLERİ ALANINDA BAŞARI SIRALAMASI		
OECD ORTALAMASININ ÜSTÜNDE	546	Finlandiya	557	Japonya	552	Güney Kore
	534	Kanada	547	Güney Kore	550	Japonya
	529	Yeni Zelanda	537	Yeni Zelanda	538	Finlandiya
	528	Avustralya	536	Finlandiya	532	Birleşik Krallık
	527	İrlanda	533	Avustralya	529	Kanada
	525	Güney Kore	533	Kanada	528	Yeni Zelanda
	523	Birleşik Krallık	529	İsviçre	528	Avustralya
	522	Japonya	529	Birleşik Krallık	519	Avusturya
	516	İsveç	520	Belçika	513	İrlanda
	507	Avusturya	517	Fransa	512	İsveç
507	Belçika	515	Avusturya	511	Çek Cumhuriyeti	
OECD ORTALAMA SISI	507	İzlanda	514	Danimarka	500	Fransa
	505	Norveç	514	İzlanda	500	Norveç
	505	Fransa	514	Liechtenstein		
	504	ABD	510	İsveç	499	ABD
			503	İrlanda	496	Macaristan
OECD ORTALAMASININ ALTINDA	497	Danimarka			496	İzlanda
	494	İsviçre	499	Norveç	496	Belçika
	493	İspanya	498	Çek Cumhuriyeti	496	İsviçre
	492	Çek Cumhuriyeti	493	ABD	491	İspanya
	487	İtalya	490	Almanya	487	Almanya
	484	Almanya	488	Macaristan	483	Polonya
	483	Liechtenstein	478	Rusya Federasyonu	481	Danimarka
	480	Macaristan	476	İspanya	478	Meksika
	479	Polonya	470	Polonya	476	İtalya
	474	Yunanistan	463	Letonya	461	Liechtenstein
	470	Portekiz	457	İtalya	460	Yunanistan
	462	Rusya Federasyonu	454	Portekiz	460	Rusya Federasyonu
	458	Letonya	447	Yunanistan	459	Letonya
	441	Lüksemburg	446	Lüksemburg	443	Portekiz
	422	Meksika	387	Meksika	422	Lüksemburg
396	Brezilya	334	Brezilya	375	Brezilya	

* Bu tablo, www.mpib-berlin.mpg.de/pisa adlı sitedeki bilgilere dayanılarak düzenlenmiştir. Alman sonuçlar sağlıklı olmadığı için, 32. ülke olan Hollanda, PISA araştırmacıları tarafından bu tabloya dahil edilmemiştir.

KAYNAKÇA

Artelt, C./ Baumert, J., vd.: *PISA 2000, Zusammenfassung zentraler Befunde*, Max-Planck-Institut, Berlin 2001 (bkz. <http://www.mpib-berlin.mpg.de/pisa>).

Bölsche, J.: "Pfusç am Kind", *Der Spiegel* 20/ 2002.

Darnstädt, Th., v.d.: "Mangelhaft. Setzen.", *Der Spiegel* 50/ 2001.

Hendricks, R.: "PISA Chance oder Rückschritt für das Bildungssystem in Deutschland", Kùltür Bakanları Kurulu toplantısında sunulan bildiri, 5 Mart 2002 (bkz. <http://leb.bildung-rp.de/info/sonstiges/ber/2002-03-05.pd>)